

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

**HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
WSI BOLESŁAWICE**

2. Czas powstania

XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

BOLESŁAWICE

4. Adres (ulica, nr posesyj)

5. Przynależność administracyjna

województwo: DOLNOŚLĄSKIE

powiat: ŚWIDNICKI

gmina: JAWORZYNA ŚLĄSKA

6. Współrzędne geograficzne

50°53'36"N 16°27'50"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

Granice zabytku
Pomniejszenie
bazskolowe

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: *Bumzlaycz* (1308 r.), *Bunzlawicz* (1318 r.), *Bunzlawicz* (1337 r.), *Bunzelwitz* (1667 r.), *Bunzelwitz* (1785–1945 r.), *Bolesławice* (1945 r.).

HISTORIA:

Bolesławice wzmiankowane są w źródłach w 1308 r., choć przyjęć należy, że osada istniała tu znacznie wcześniej. W I poł. XIV w. wieś została przeniesiona na prawo niemieckie. Potwierdza to fakt, zachowane do dziś, jej regularnego założenia w formie ulicówki. W 1318 r. wzmiankuje się tu istnienie kościoła. Pierwotnie osada należała do hrabiów z Wierzbnej. Kolejno, jeszcze w XIV w., część wsi nabył Heinrich von Reichenbach, po nim zaś właścicielem był Konrad von Brosnitz. W kolejnych latach właścicielami części wsi były świdnickie rodziny patrycjuszowskie. W XVI w. Bolesławice należały do bogatych wsi, należąc do rodziny Tommendorffów. W czasie trwania wojny 30-letniej (1618–1648) miejscowość została zniszczona. W czasie trwania wojny 7-letniej, kwaterował tu król Prus Fryderyk II Wielki. W 1785 r. w Bolesławicach wyznienia się szkołę, 22 kmienci, 10 zagrodników, 14 chatupników i ogólnie 334 mieszkańców. W 1830 r. w Bolesławicach zamieszkiwały 442 osoby, w tym 58 katolików. W miejscowości znajdowało się 51 domostw, szkoła ewangelicka oraz młyn wodny. W 1845 r. liczba mieszkańców wsi wrosła do 498 osób. Pracowało tu wówczas 21 rzemieślników, w tym 10 tkaczy. W okresie uwłaszczenia chłopów, przypadającym na I połowę XIX w., chłopci z Bolesławic wykupili się i od tego czasu na terenie wsi powstawać zaczęły okazałe zabudowania kmiencie, składające się z budynku mieszkalnego i zabudowań gospodarczych, najczęściej wznoszonych na planie czworoboku. Stan taki zachował się w dużej mierze do dziś, choć po 1945 r., zwłaszcza w ostatnich 20 latach na terenie wsi powstawać zaczęły nowe, jednorodzinne budynki mieszkalne. Odbywa się to jednak w zasadzie poza historycznymi granicami układu ruralistycznego, w związku z czym, odzwierciedla on do dziś w dużej mierze swój stan z przełomu XIX i XX w.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

24 czerwca 2023 r.

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	BOLESŁAWICE	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	JAWORZYNA ŚLĄSKA		
3. Powiat	ŚWIDNICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI BOLESŁAWICE

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA

POSTULATY KONSERWATORSKIE

ŹRÓDŁA I LITERATURA

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie wieży kościoła św. Jadwigi jako dominanty krajobrazowej wsi;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza alei lipowej na terenie cmentarza;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny.

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
- Nowotny S., *Leksykon historii wsi powiatu świdnickiego do 1945 r.*, Świdnica 2018.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 20, *Masyw Ślęży, Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska*, red. M. Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 5, Brieg 1785.

Kartografia

- Messtischblatt, Schweidnitz, [1856 r.], Königliche Preussische Landesaufnahme.
- Messtischblatt, Schweidnitz 5164, 1932 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Kamil Pawłowski

24 czerwiec 2023 r.

dr Kamil Pawłowski

